

Učiteljski list

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Uredništvo (slovenskega dela) in upravnništvo v Trstu (15), Via Udine 35, III. Hrvatski dopisi naj se pošiljajo na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane Lir 24.— — Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 9

V Trstu, dne 1. maja 1924.

Leto V.

Nekoliko o šolskem vprašanju

V časopisju Julijske Krajine se zelo pogosto obravnava vprašanje, kako je postopati z narodnostno manjšino v pokrajini. Nasveti in nauki prihajajo od različnih strani ter se tudi med seboj zelo razlikujejo. Da se manjšinsko vprašanje obravnava, je znak, da vprašanje obstoji. Naš list bi se kot strokovno glasilo za vprašanje dalje ne menil, ako se ne bi ob vsaki priložnosti spet načelo razpravljanje o šoli in še posebno o učiteljstvu.

Pred kratkim je priobčil prof. Ugo Pellis v časopisu jezikoslovnega društva za Furlanijo članek pod naslovom «Politica di confine». V tej razpravi meni, da je državna korist meralno pridobiti državljane drugorodce. Ta pridobitev ne bi smela biti nasilna in ne bi nikakor smela stremeti za uničenjem njih jezika. Treba je doseči, da tukajšnji Slovenci spoštujejo in vzljubijo Italijo, da se začutijo kot ljudstvo italijanske in ne avstrijske meje proti Italiji ter da izgine v njih nasprotstvo proti Italijanom.

Nikake agresivnosti torej proti Slovenom. Ni se pa zanesti, da bi na njih spremembo delovala narava sama. Med sredstvi, s katerimi se dosežejo navedeni cilji, je tudi šola, ki da jo je znala Avstrija posebno v zadnjih desetletjih spretno uporabljati.

Šola, v kateri se poučuje povečini v slovensčini, ni še činitelj nasprotstva Italiji. Zato naj se ne pobija šola kot taka, ker se v njej glasi slovenski jezik; boriti pa se je proti «individuum», ki ne vrše učiteljskega poklica v onem smislu, ki ga hoče država in z enako duhovno toploto. Oseb (učiteljev) je treba biti gotov. Dati je treba častno in spoštovano stališče tistim, pri katerih se je popolnoma zanesti, da bodo vzgojili državi udane otroke; neizprosno je iztrebiti tiste, ki širijo duh sovraštva. To delo se more vršiti tudi zelo zvito in skrito: nihče ne ve bolje, kako, kot italijanski učitelji in profesorji, ki so se pod avstrijskim gospostvom natančno držali učnih načrtov, vendar se je pod njih delom vedno čutilo zanikanje avstrijske države ter se je čutil utrip italijanstva. Neizprosno je torej postopati proti učiteljem, ki se zalotijo v dejanju, najlepše pa z onimi, ki vrše svojo dolžnost.

Nepopravljivi učitelji se odsloje in nadomeste. Drugi bi bili tako tako za nekaj časa. Posebno ti pa se morajo pritegniti v kroge, ki

odkrito žele sodelovati z Italijo. Prve je treba pridobiti učitelje; ti bodo potem širili duh v različnih krajih. In med tem se bo stvorila nova generacija slov. učiteljev, rastočih v italijanskih šolah. Premagana bo težka sedanja doba.

Avstrija je znala čudovito vzdrževati ugled države med Sloveni, ki jim je gospodovala. To je zelo odvisno od izbire oseb, ki državo predstavljajo, od funkcionarjev. Biti morajo vzorni v vsakem oziru: po splošni sposobnosti, po poštenosti značaja, a tudi po zavesti, da predstavljajo dobro ime in trdno voljo domovine med ljudstvom, ki se hoče pridobiti z njeno zvestobo.

To so v glavnem misli Pellisovega članka, v kolikor se nanaša na šolstvo. Članek govori sicer tudi še o drugih stvareh, ki pa ne gredo v okvir strokovnega lista.

Kakor vse doseданje razprave o italijanskem šolstvu narodnostnih manjšin, nam dokazuje tudi Pellisova, da ni prave jasnosti niti v ciljih niti v metodah vsega, kar se pri n. a. godi na šolskem polju in kar moremo opredeliti na kratko s pojmom: šolska politika. Dan za dnem se dvigajo protislovja, ki niso le zunanja, ampak zadevajo bistvo šolskega vprašanja v pokrajini. Primer: z novim šolskim zakonom se je uvedel državni jezik kot učni jezik v šole, ki jih obiskujejo slov. otroci. Kaj pravi prof. Pellis? Njemu se ne zdi nevarna šola, ako se v njej poučuje večinoma v slovenskem jeziku. Po njegovem mnenju ustanova sama ne more biti škodljiva, škodljivi pa so «individui», osebe, učiteljstvo. Tudi to še ne vse, le nekateri. Nasvet prof. Pellisa je prav tako preprost, kot je znamenit in uspešen: nepopravljive učitelje odstraniti, druge obdržati «così così per qualche tempo», nato pa jih nadomestiti z cnimi, ki rasto v italijanski šoli. Posebno zaslužene pa je spoštovati, nagrajati itd. itd.

Gospod profesor ni povedal v resnici nič novega. Kar svetuje, se godi prav toliko časa, kolikor se obnavlja tukajšnja šola, razdejana tekoma svetovne vojne. Kakšni so uspehi? Po petih letih se o šolskem vprašanju spet razpravlja, znamenje, da to vprašanje ni rešeno, da obstoji slej ko prej. Po petih letih se še vedno eksperimentira, znamenje, da nedostaja v šolskih zadevah enotne smeri, enako v teoriji kot v praksi. Vsa umetnost rešitve šolskega vprašanja je v tem, da se spravijo državne koristi v sklad s koristmi državljanov, ki ni italijanščina njih materinski jezik. Ali je po svetih prof. Pellisa dosegljivo to?

Večina onih, ki se čutijo poklicani povedati svoje mnenje o razmerah v deželi, greši v tem, da vidi poedine osebe in poedina dejstva, ne iščejo pa skupnosti in vzročnosti stvari. Stališče prof. Pellisa je razumljivo: šole kot ustanove ni mogoče odpraviti; je pridobitev današnje družbe, kakor na pr. železniško omrežje, in se ne da uničiti. Odkod in čemu ta pridobitev pa moža ne zanima dalje. Namesto da bi šel korak naprej, v gospodarsko nujnost osnovnošolske izobrazbe ljudstva, stopi v stran, ker vidi le to, kar je blizu njegovemu zanimanju, pomen šole za domovinsko vzgojo. Skozi to prizmo se pa svetlobni trakovi lomijo povsem drugače, tako, da šolsko vprašanje izgubi, kar mu je bistveno. Slika se izprevrže, namesto da bi se vprašanje razmotalo, se zapleta, postane pereče.

Da govorimo naravnost: soglašamo s člankarjem, naj se iztrebijo učitelji, ki bi hoteli res širiti sovraštvo proti Italiji. Upiramo pa se, ako se pod tako pretvezo iztreblja učiteljstvo in uničuje šolstvo, kolikor ga je država obnovila s hvalevredno vneto tekom prvih let po končani vojni. Zlo je v tem, da slov. učiteljstvo, opazovano skozi prizmo prof. Pellisa, nima večini menda nikake pametnejše naloge kot širiti sovraštvo proti državi. To je vizija sumničenja, ki se mu je žrtvovalo že vse preveč učiteljev in katerim žrtvam — pričajo člankarjeva razmotrivanja — se bodo pridružile še nove. Sumničenje je pri nas postal sistem, bakterij ne zaupanja se je razširil od najvišjih do najnižjih mest. Namesto da bi ta škodljivi pojav zajezili, ga običajno vsi, ki se ukvarjajo z javnimi vprašanji, še pospešujejo, četudi merda nezavestno.

Med drugim pravi prof. Pellis jako razločno: Ali slov. učitelji sprejmejo lojalno — ne samo z besedami — v šoli in izven šole italijansko državno misel, ali pa proč, brez usmiljenja! Dolej se slov. učitelji večini bolj ali manj odkrito sistematično škodili italijanski državni ideji v obmejni zemlji.

Gospod profesor, če bi bilo to poslednje res, bi večina učiteljstva že davno morala povezati svoje siromašne culice in izginiti, zakaj, če se je kdaj pri nas kaj tehtalo z zlato tehtnico, so se gotovo tehtali — sistematični grehi našega stanu proti državi. Niso bili časi, da bi se prizanašalo in se tudi ni prizanašalo; storilo se je, žal, raje preveč kot premalo. Tisti, ki je trpel, bi znal povedati. Navedite nam, gospod profesor, slučaje, da so se učitelji pregrešili s protidržavno propagando ali z zločini! Seveda, če je protidržavna propaganda vsaka premajhna ali opuščena počastitev najmanjšega predstavnika javne varnosti na deželi od strani učitelja, potem ima učiteljstvo merda, pravimo: merda, veliko grehov na vesti. To pa nam bo prof. Pellis vendar priznal, da v Italiji ni več burbonskih časov. Prav lahko je povedati svoje mnenje, ni pa pošteno, obdolžiti ves stan težkih in usodnih dejanj, četudi le tako... v studiji...

Zelo nedosleden je prof. Pellis, ko govori po eni strani o moralni pridobitvi novih državlja-

nov, po drugi pa kaže učiteljstvo kot nevaren element. Morda ni učitelj državljan? Ali je le poskusni kunec za razne nasvete? Razumljivo je, če je učitelja v družabnem sestavu prej zapaziti kot brezimnega kmetiča. Ako se pa radi tega učitelj vidno zaznamenuje, opazi tudi ljudstvo, kaj se ž njim počenja. Učitelj ni zajedavec, ampak živ del ljudskega telesa, zato čuti ljudstvo njemu storjeno krivico kot krivico, ki jo mora samo trpeti. S tem dejstvom prof. Pellis nič ne računa. To dokazuje, da razmer ne pozna ali pa da podcenjuje učitelja kot javnega delavca v tesnih stikih z ljudstvom. Kdor pri nas bije učitelja, si ne bo nikdar pridobil ljudskih src.

Ni tako težko doseči, da Slovenci spoštujejo in vzljubijo Italijo, kakor misli prof. Pellis. Zelo pa je kratkoviden, če meni, da je to odvisno le od učiteljstva in šole. Ne od enega ne od drugega ni odvisno, ampak od vsega gospodarskega in kulturnega razvoja v deželi, od modre uprave, ki zna širokopotezno razrešiti nastajajoče probleme. Če se jutri odslove vsi učitelji šol s slov. materinskim jezikom, ne bo vprašanje spoštovanja in ljubezni do Italije od strani drugorodcev nič bližje zadovoljivi rešitvi. Če je treba dokaza za to, je razvoj šolstva v Istri dovolj pučen. V Istri je učiteljstvo večini iztrebljeno, a velike koristi se nočejo pokazati. Tudi tu bo pa še silila na površje gospodarska potreba racionalne osnovne šole, zakaj moti se, kdor smatra zamotana vprašanja javnega življenja za zadeve «individujev», oseb. Niso bila nikdar in nikdar ne bodo. Najmanj so še preganjanja oseb taka vprašanja spravila s sveta, če so tudi — «individuje» zatrla. Problemi preživijo osebe, ker jih niso osebe ustvarile. Zato mora globlje seči, kdor ima resen namen rešiti taka vprašanja. Vedno pa škodujejo osebna preganjanja razrešitvi težkih vprašanj, ker povzročajo, širijo in podžigajo sovraštvo. Kdor vidi le poedina dejstva in osebe, ne pa kompleksa stvari, uči krive nauke in prej škoduje kakor bi kristil zadevi, ki se jo je lotil.

Prof. Pellis polaga veliko važnost na pridobitev posameznih učiteljev. Ako ima taka pridobitev kak zunanji učinek, nima nikdar globljega, zato je zgrešeno, varati se s — Potjokinovimi vasmí. Videli smo na pr., da so se zadnje čase «pridobili» nekateri učitelji. Če bi hoteli poseči prav na dno vzrokov v večini takih slučajev, bi razkrili marsikje zanimive stvari osebnega značaja, ki so kot nebo daleč od vsakega prepričanja. S plačilom na roko se v javnih vprašanjih nikdar ne da doseči kaj res velikega, trajnega in najmanj se to doseže potom poedinih oseb. Sila ne rodi dobrih sadov: priznava to tudi prof. Pellis. A tudi korupcija ne doseže trajnih ciljev ter se naposled vedno zruši v nemoči. Edino, kar bi zdravilno vplivalo na razmere in kar bi prineslo velikih koristi, bi bila modra strpnost, ki ne bi iskala varljivih zunanosti, ki se ne bi malenkostno levila za poedinimi dejanji in osebami, ampak

bi brez ozkosrčnosti skušala razumeti in razrešiti ves kompleks tukajšnjih zadev. Bati se je, da bo storjenih še mnogo napak, predno pridemo tako daleč. Slej ali prej se bo pa vendar uveljavilo ozračje strpljivosti, mimo takih nasvetov, ki jih glede učiteljstva čujemo pogosto od izobraženih, toda politično kratkovidnih mož.

Končno še nekaj besed o funkcionarjih, ki predstavljajo državo. Prof. Pellis pravi, da morajo biti vzorni v vsakem oziru, ako naj pridobe državi ugled. Resnično! Učiteljstvo se je mo-

ralo že prepričati, da niso vsi predstavniki države nepristranski, častivredni možje. Dobili so se tudi taki, ki so krili svoje koristi s tem, da so si skušali pridobiti v vse zaupanje s črnenjem učiteljstva. Takim funkcionarjem je pripisati v velikj meri vse zlo prědsodkov, ki veljajo danes o učiteljstvu v tukajšnji pokrajini. Zato pa mora biti toliko previdnejši, kdor razpravlja o tem učiteljstvu in daje o njem nasvete, ki so življenskega pomena za ves stan. Postopanje z učiteljstvom je in ostane namreč činitelj, ki tudi ni brez pomena za — ugled države.

Sodrugovi i družice — ostanimo ovde

Cinizam najernje visti, zlobno srce i ruka nasilnika baca nas na cestu sa ženama i decom našom. Baca nas onako iznenada, zaplotnjački, kako to ne bi izmislilo najpokvarenije biće. Zla ne sluteći te baveći se skromno i skoro nevidljivo oko uzgoja mladeži svoga naroda, najednom nadjosmo se bačeni iz svojih škola, dapače i iz stanova svojih. Plaču i nariču naše supruge i dečica naša, a nama je srce puno i prepuno gorčine. Dušu nam trapi i mori briga za budućnost svoju i svoje obitelji; dapače već danas gladujemo. Sve došlo iznenada. Došo si, družo, na potezni ured s namirrom, a vratio se kući bez svoje plaće-plaćice sa crnim čuvstvima. Morala si ti, družice, da nabaviš mrvu haljina, a ti bez plaće morati ćeš nositi ponošene. Ti družo, i oče mnogobrojne obitelji, zadužio si se, a pre nego ostaviš svoje službeno drago selo, verovnici će ti zapleniti tvoje pokućstvo. Ko da opiše tuđu tvoju i bol tvoju? Sramovati ćeš se, sakrivati, izbegavati društvo i žuditi poći tamo, gde te niko živi videti ne može. Mi se sramujemo sramotnih čina današnjih gospodara naših... crvenilo i bledilo pokriva izmenice naša lica, što odaje našu uzburkanu dušu. Bol nam povećava gledajući bol i kletve svoga ljudstva, te plač uboge dece za svojim dobrim učiteljem i za izgubljenom školom jezika svoga.

Puno nas ima na cesti. A rodismo se ovde, proživesmo detinstvo i mladost svoju na rodnoj svo-

joj grudi. Službovasmo 10, 20, 30 godina ovde u svojoj zemlji, a sada da ju ostavimo.

Kamo? Kuda?

Nas se tera, nas urodjenike, domačine, a da nam ne dađu ni putnice. Tera se nas bez odštete, bez mirovine i bez svakih sredstava. Muči se nas narodne prosvetitelje u ime prosvete. Absurdnost je to i himbenost da joj nema para. Nas narodne prosvetitelje boli srce baš radi prosvete, ali prosvete čiste i nepatvorene, ljudske i čovečanske, humane i prave, koja se temelji na onoj: Ne čini drugomu što nisi rad di ti drugi učine, te na onoj: Ljubi iskrnjega svoga kano sebe sama. — Na cesti smo mi slavenski učitelji naše nove države. Na naša mesta dolaze u ove krajeve «kolegi», za koje krajeve ni u školi čuli nisu. I došao taj u tvoju školu, družo, a ti si mu ustupio mesto mirno i rasegnirano. Ugrabio ti tvoj vlastiti zalogaj hleba. Je li to stoji u knjigi kulture, humanosti, pravednosti, morala i poštenja?

Kolegi i kolegice! Sva ova čuvstva uzbibale nam duše. Ne klonite! Ne klonimo! Znamo, mi smo progognjeni i lišeni kruha radi svog naroda. Ne ostavimo ga!

Ostanimo tu, u zemlji svojoj, koja nam daje kolevka. Ko može, nek ostane med svojim narodom i nadalje zaposlen u budikojoj radnji ili poslu, samo da se prehranimo. Budimo i ostajmo i nadalje svomu narodu tešitelji i učitelji u neučiteljskoj službi. Gledajući svoje ljude i svoje mile i drage bregove, polja i sela naći ćemo utehe u svojoj boli. — Ostanimo tu! Ovo nas moli narod, naši roditelji; deca naša!

Alkohol in njegov vpliv na človeški organizem

(Pri obiteljskem sestanku predaval M. Mikuš).

Alkoholne pijače so tako stare kakor človeški rod ali vsaj ne veliko mlajše. Njih iznajdba je bila lahka. Ko je človek začel delati sokove iz sadja in jih jel hraniti, so mu zavreli in opojna pijača je bila iznajdena. Žganje in druge pijače, v katerih je alkohol v zgoščenih oblikah, so se iznašle pozneje.

Azijski narodi, Grki in Rimljani so delali vino, Egipčani so že poznali neke vrste pivo in Kitajci so že v starodavnih časih izdelovali neko žganje iz riža. Destilacije, s pomočjo katere se izloči iz opojnih pijač alkohol, pa še niso poznali niti navedeni narodi, niti Germani in ne stari Slovani; izumili so jo šele Arabci v 8. ali 9. stoletju po Kristusu. Žganje, ki so ga nato dobivali iz vina s prekapanjem, je ostalo dolgo časa skrivnost zdravnikov in lekarnarjev. Šele ob času tridesetletne vojne, ko je povsod prevladal in si-

rovost, se je začelo žganje prodajati tudi v prodajalnah, toda le redkokje. K nam so zanesli žganje pred dobrimi 100 leti največ francoski vojaki. Silno pa se je razširilo v 19. stoletju, ko so ga začeli žgati na kmetih in kuhati v tvornicah.

Vzrok opojnosti vina, piva in drugih vpijanljivih pijač je v alkoholu, ki jim je primešan. Ker je vrelišče alkohola 78,3 C, ga lahko s prekapanjem izločimo. Čisti alkohol je brezbarvna, močno dišča tekočina, ki hitro izhlapeva. Na jeziku peče, ker sprejema vodo vase. Vsled tega alkoholne pijače ne gase žeje. Prižgan gori. Njegova specifična teža znaša 0,794. Vsi strokovnjaki so v tem edini, da je absolutni alkohol strup, ker tudi v majhnih množinah zavžit škoduje zdravju ali povzroča celo smrt. Dragendorff pravi, da se more človek zastrupiti s 60—180 g absolutnega alkohola. Bolezenske spremembe, ki nastanejo v živčevju alkoholika, so take, kakor one, ki jih povzročajo zastrupljenje s fosforom, arzenom in svinčencem. Torej je treba alkohol uvrstiti med te strupe.

Alkohol se dela iz vseh rastlinskih tvarin, ki

imajo v sebi sladkor ali škrob. Škrob v žitu in krompirju se spremeni pri ugodni toploti v sladkor, ta pa z vrenjem v alkohol in ogljikovo kislino. Vrenje povzročajo posebne glivice in njih izločine, ki razkrajajo v ugodnih pogojih sladkor v alkohol in ogljikovo kislino. Alkohol je torej sladkorjeva razpadlina. Alkoholov je več vrst, toda bistvene razlike ni med njimi. Vsi škodujejo našemu organizmu in se razlikujejo le v tem, da nekateri škodujejo močneje.

Sam čisti alkohol, kakršen se dobi v lekarni, se ne vživa, vživa se le primešan opojnim pijačam. Alkohol ni hranilna snov, ker niti alkohol, niti njegove razpadline niso ne potrebne ne koristne sestavine našega telesa. Z njim ne moremo nadomestovati niti beljakovin niti drugih za zgradbo človeškega organizma potrebnih hranilnih snovi. Zavžiti alkohol zgori v človeškem telesu, t. j. počasi se spoji s kisikom in ogljikovo kislino in vodo. Kakor pri vsakem gorenju, se razvija tudi pri tem toplota. Vsled tega bi ga lahko prištevali k toplotovornim hranilnim snovem, če bi se smel vživati v večji množini. Toda alkohol že v majhnih množinah, če se redno vživa, škoduje človeškemu organizmu in ima poleg tega še druge slabe lastnosti. Na shedu proti alkoholizmu l. 1895. v mestu Badenu je več zdravnikov znanstveno dokazalo, da škoduje telesu tudi jako zmerno vživanje alkohola. Ing. chm. J. Turk pravi, da bi človek, ki bi se hotel hraniti z alkoholom, ravnal prav tako, kakor oni, ki bi kuril stroj z dinamitom; posledica nespametnega dejanja bi bil razbit stroj in uničeno telo. Dr. Bär pa piše: «Nobeno mnenje ni bolj pripomoglo alkohola do splošne veljave, kakor to, da ima redilno moč; ni nevarnejšega mnenja, in nobeno mnenje ni škodovalo ubogim ljudem toliko, kakor to, ki šteje žganje med živila.»

Redilne snovi, ki so potrebne našemu telesu so: beljakovine, maščobe, škrob, sladkor in nekaj soli. In teh v alkoholnih pijačah sploh ni, alj pa zelo malo.

Vino	ima:	0	beljakovine,	0	maščobe.	2%	škroba in sladkorja,	6	—	15%	alkokola	
pivo		0,7%		0		5%		3	—	8%		
sadjevec		0		0		2%		2	—	7%		
žganje		0		0		0		30	—	70%	Vse ostalo	
rum		0		0		2-4%		80	—	90%	je voda.	

IZ ORGANIZACIJE

Seja Zvezinega upravnega odbora. Razen zastopnika enega društva so bili navzoči vsi člani upravnega odbora. Nekatera društva redno delujejo, pri nekaterih je članarina v zastanku. Vprašanje obstoja tolminskega društva doslej ni rešeno, v Istri se morata dve društvi reorganizirati. Kjer je bil pritisk najtrši, je morala članstva razmeroma najboljša. Upanje je, da bodo društvena zborovanja dobro uspela. V to svrhu naj stanovsko zavedno učitelstvo poagitira, ker sicer izgubimo tekoče leto za organizacijo.

Gospodarsko stanje Zveze ni več tako kritično, kakor je bilo pred časom. Zveza res dolguje društvom, a tudi društva so na dolgu s članarino Zvezi. Pevcem zbora so se stroški turneje (vozina in prenočnina) povrnili, izvzemši zneske, ki so bili z nekaterimi v težjem gospodarskem položaju še posebej dogovorjeni in se pozneje plačajo. Glede pevskega zbora se je sklenilo, da se vrši vaja 10, in 11. maja pod pogojem, da oskrbi Zveza sredstva za plačanje potnine in prenočišča pevcem.

Med vsemi opojnimi pijačami ima torej več redilnih snovi pivo, vendar pa je v enem litru boljšega piva približno samo toliko redilnih snovi kakor v eni žemlji. Drago bi plačeval redilne snovi, kdor bi se hotel hraniti s pivom, in zraven bi si pokvaril želodec, ker bi vlivaj vanj preveč tekočine. Redilnost vina je tako majhna, da je brez pomena, v žganju pa ni niti trahice redilnih snovi. Ni torej mogoče govoriti o redilnosti opojnih pijač.

Znano je, da alkoholki, posebno žganjepivci slabo prebavljajo hrano. Temu je glavni vzrok to, da alkohol izločuje prebavljene beljakovine iz raztopin. To dela alkohol v zgoščeni obliki, in sicer že 26%. Pivo in vino bi ne ovirala izdatno prebave, če bi se uživala zmerno. Ker se prebava beljakovin vrši predvsem v želodcu, se ne more izvršiti, če pride tja alkohol v zgoščeni obliki. Posledica je, da gre hrana neizrabljena skozi prebavila, ali pa jo pivec vrže iz sebe.

Zavžit alkohol razširi žile, zlasti najmanjše, ki vodijo k površini našega telesa. Vsled tega prihaja več krvi proti površini, kar povzroča občutek toplote. Toplomer pa pokaže, da se po zavžitim alkoholom telesna toplota zniža tudi za več kot 1° C. Kri, ki prihaja proti površju, se namreč hitreje shladi in z njo vse telo. Občutek, da nas zavžit alkohol greje, nas torej vara, kajti alkohol v resnici telo ohlaja.

Alkohol se torej šteje med strupe, ker škoduje človeškemu organom, četudi se vživa v majhnih količinah. Alkoholne pijače se ne morejo prištevati k živilom, ker imajo v sebi prav malo ali nič redilnih snovi. Vino in pivo bi se lahko prištevala med žitnine (Genusmittel), če bi se vživala redno in zelo zmerno. Kriv nauk je in pogubna zmeta, da daje alkohol moč, da redi in greje; resnica pa, da alkohol v koncentrirani obliki in tudi v razredčeni, če se ne vživa razumno in zmerno, moti prebavo, ne daje moči, ne redi in ne greje.

(Nadaljevanje).

«Učiteljski list» se iz denarnih razlogov še ne more izdajati trikrat na mesec.

«Novi rod» ni Zvezi doslej v breme, ker se krije še sam. Ima dva sovražnika: šole, ki ga ne poznajo in poverjenike, ki se ne morejo privaditi rednemu plačevanju naročnine. Če bi vse učitelstvo storilo svojo presvetno dolžnost, bi se mladinski list lahko zvišal za najmanj tisoč naročnikov. Imamo večje kraje, ki ga sploh ne poznajo. Uprava izterjuje zastanke, da bi uvedla red. Potrebno pa je, da se v društvenih odborih poveri kaki osebi še posebna skrb za naročanje lista.

Izobraževalni odsek. Tradicionalni tečaj se tudi letos priredi pri Sv. Luciji. Ker se šolsko leto pozno zaključí, bo tečaj po delegacijskem zborovanju, brzkone v drugi polovici julija. Udeleženci imajo pravico do prenočišča ter do povrnitve potnih stroškov. Zato pa se morajo javiti do 20. junija t. Jos. Dolganu v Trnovem (p. Bisterza) Istra. Udeležba mora biti častna, to zahteva naš stanovski ugled.

Samopomoč. Odseku je došlo več prošenj, ki je vse ugodno rešil in podpore (večinoma kot posojila) tudi izplačal. Da se izplačajo tudi zadnji zneski, se

sklene nakazati odseku 500 L. To ustanovo bo moralo učiteljstvo razviti primerno njeni važnosti ter se bolj zanimati zanjo.

Upravni odbor je pretresel tudi vprašanje v idrijskem okraju, vendar ni sklenil ničesar definitivnega.

Delegacijsko zborovanje se bo vršilo v Opatiji. V upoštevek pride prva nedelja po sklepu šolskega leta. Društva naj ne zabijo izvoliti delegatov že pri prvem zborovanju. — O priliki deleg. zborovanja se vrši koncert Zvezinega zbora.

„NOVI ROD“

ZGUBA

Račun zgube in dobička za l. 1923

DOBIČEK

Tek. št.		L	c	L	c	Tek. št.		L	c	L	c
1	Tiskarna:					1	Tiskarna:				
	a) plačano za l. 1922	3412					neplačano v l. 1922			3412	10
	b) " " " 1923	18461	46			2	Honorar:				
	c) neplačano za 1923	4258	40	26131	80		neplačan v letu 1922			10	
2	Uprava:					5	Naročnina:				
	a) upravnik	2880					a) predplačana v l. 1922	197			
	b) tiskovine in pisarn. potreb.	101	63				b) plačana v l. 1923	34833			
	c) korespondenca	79	46				c) neplačana v l. 1923	7210	50	42240	50
	d) prenos zaloge	11				4	Povračilo „Ženskega sveta“ za				
	e) ekspanzar	19	86	3091	85		klišeje	150			
3	Razpošiljanje:						isti dolguje	78	10	228	10
	a) poštnina za izvode c. c.	550	86								
	b) " " inozemstvo	283	30								
	c) stroški denarn. tek. rač.	91	05								
	d) poštni predal	72									
	e) pristojbine nakaz., pošln.	22	40								
	f) razpošiljalci	973		1992	55						
4	Honorar:										
	a) uredniku izplačano	1650									
	c) " " neizplačano	300									
	c) pisateljem izplačano	2413									
	d) " " neizplačano	255	75								
	e) slikarjem izplačano	723	50								
	f) " " neizplačano	295									
	g) klišeji (orodje 19'40)	1555	75								
	h) " " neizplačano	161	40	7154	40						
5	Uredniški posli:										
	a) poštnine in pismonoša	210									
	b) pisarn. potrebšč., listi	22	70								
	c) rešilcem ugank	189	60	422	50						
6	Naročnina:										
	a) zastana za l. 1922	3492									
	b) predplačana za l. 1924	1363	50	4855	50						
7	Dolg pri „Zvezi“			1269	50						
8	Dobiček			973	80						
				45891	70					45891	70

«Učiteljsko društvo za Trst in okolico» bo imelo svoje redno pomladansko zborovanje dne 4. maja ob 10. uri v ljudski mestni šoli v Bazovici. Dnevni red zborovanja je sledeči:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnice.
3. Poročilo blagajničarke.
4. Valitev odbora.
5. Prememba društvenih pravil.
6. Pogovor o šolski reformi.

Ker je dnevni red važen, prosijo se člani, da se udeležijo zborovanja polnoštevilno. Odbor.

IZ UPRAVE «NOVEGA RODA».

Poverjeniki so naprošeni, da se drže pri plačevanju naročnine za list sledečega:

1) Kdor prejema mesečno 10 ali več števil, naj poravnava naročnino najpozneje vsake tri mesece.

2) Naročila pod 10 števil naj se plačajo dvakrat v letu.

Plačujejo se razdane številke. Preostali izvodi ne pridejo v račun, morajo pa se vrniti upravi. To se izvrši najprimerneje koncem šolskega leta, ko je tudi letnik «Novega rodu» zaključen.

Društvena zborovanja. Tekom meseca maja bodo društva spet zborovala. Od jeseni pa doslej sta imeli zborovanja le tržaško društvo in Slomškova zveza v Idriji. Čas bo, da se spet pretresajo najnujnejše naše stvari, posebno one, ki zadevajo organizacijo. Čas bo, da se učiteljstvo zopet zbliža in utrdi medsebojne vezi. Nagli tok dogodkov nas je bil razkropil in razpršil, dasi so naši stanovski interesi isti. Nič ne da, v društvih se vzbujajo nova življenja, čut stanovske skupnosti se oglašajo, delo za skupne koristi se povzema.

Organizacija ima dve nalogi, moralno in kulturno. Moralno, da ohrani stan zdrav, svež in čvrst, kulturno, da ga spodbuja k delu na polju ljudske izobrazbe. Obe nalogi sta prevažni za stan, ki hoče ohraniti veliko dobrino, idealizem src. Karkoli je šlo doslej viher čez nas, nam niso ugonobile idealizma in volje. Naš stan ni rezan iz najslabšega lesa in ima poleg šibkih tudi močne. Na teh poslednjih se bo zopet vzravnal.

Čas in potreba je, da se sestanemo. Lepši dnevi prihajajo, življenje se počasi spet ustalja, kar je čvrsto. Razmijati je dremotne in pozne, da na vsej črti premagamo prestano krizo. Vsaka zavedna tovarišica, vsak tovariš naj skrbi, da se delo za stanovske koristi začne spet veseleje in uspešneje razvijati. V to pomorejo tudi dobro obiskana zborovanja, nič manj kot podrobno notranje delo. Ugled in pravice našega stanu so odvisne od nas samih, ne od poedincev, pač pa od naše skupne volje, osredotočene v organizaciji.

V znamenju skupnih teženj in enotne volje naj tudi društvena zborovanja dobro uspejo.

Iz zakonodaje

Učni načrti in didaktični predpisi osnovne šole

Učno ministrstvo je sestavilo in objavilo podrobne učne načrte za osnovne šole, ki se splošno uvedejo s šolskim letom 1924-25. Učiteljstvu bo gotovo dobrodošlo, če stanovsko glasilo prinese prevod teh učnih načrtov, ki določajo učno snov za poedine predmete in razrede.

Učni načrti imajo predgovor, ki se glasi:

Načrti hočejo imeti predvsem značaj navodila. Učitelju se pokaže, kakšne uspehe pričakuje država od njegovega dela vsako šolsko leto, vendar se mu pusti svoboda izbire primernih sredstev, da doseže te uspehe. Ta so vedno različna in spreminljiva, iz raznih razlogov, v zvezi s položajem, v katerem se učitelj nahaja, v gotovem šolskem ozračju ter v zvezi z osebno izobrazbo učitelja in s posebno izvežbanostjo, ki si jo prisvoji njegov duh vzgojevalca potom skušenj.

Sledeči načrti so začrtani tako, da je učitelj vedno siljen nadaljevati lastno izobrazbo, ne da bi zajemal po priročnih knjižicah, ki imajo le drobničnice znanja, ampak iz živih vrelcev prave ljudske izobrazbe.

Ti viri so: živeča ljudska tradicija, večna vzgojevalka v ljudstvu, ki čuti še sladko besedo očetov, in veliko ljudsko slovstvo, ki je dajalo v vsakem času čudovita dela poezije, vere, znanosti, pristopna skromnim, ker so veliki.

Zabranjujejo novi načrti zdrobljene pojme, ki so toliko časa ovirali šolo otrok, in zahtevajo čisto poezijo, odkrito iskanje resničnega, spretno raziskovanje ljudskega duha, nemirnega in nikdar nasičenega z «zakaj»; očaranje pri opazovanju svetlih

Zvezin pevski zbor ima 10. in 11. maja pevsko vajo pri Sv. Jakobu (šola.) V soboto je vaja od 20. do 23. ure (zvečer), v nedeljo od 8¼—12. ure. Vajo vodi S. Kumar, ponavlja se program, ki se je izvajal na turneji.

K vaji so vabljene vsi dosedanji pevci, prigrasijo se pa tudi lahko novi. Kdor nima prenočišča, naj se priglasi t. Široku Albertu, Trst, Via Tiepolo 8 (mez. — Devescovi.) Stroške prenočišča in potnino plača Zveza takoj.

Pevci, ki bi morali imeti v soboto pouk pozno popoldne, naj kako uro že prejšnje dni praviloma nadomeste oziroma si oskibe dovoljenje šolskega vodstva. V najslabšem slučaju naj pridejo vsaj k nedeljski vaji.

Od teh vaj je namreč odvisen koncert, ki ga namerava prirediti Zvezin zbor za binkošti v Trstu in tudi koncert pri delegacijskem zborovanju v Opatiji.

Do videnja!

Pazinsko hrv. učiteljsko društvo. — Upozorujemo kolege-ice da čemo negde maja ili junija sazvati glavnu godišnju društvenu skupštinu, prigedom koje želimo da nam koji diži budikoje zanimivo i općeg zanimanja vredno predavanje, na što već sada opozorujemo drugove.

2) Jeste li namirili tekuću društ. članarinu? A zaostalu?

3) Molimo školske učiteljske novosti, promene, želje, predloge, pritužbe, zamolbe.

Predsedništvo.

slik umetnosti in življenja; občevanje z velikimi dušami, ki govore potom učiteljevih ust.

Evo način dela, kakor ga navajajo programi, ne samo v predpisanju mej obravnavanega in vaj, ki predstavljajo pouk, ampak tudi v navodilih zaposlitve za oddih, ki jih bo učitelj uvrstil med resnične in prave učne lekcije.

Učitelj bo morda videl, kako je težko s takimi načrti pripraviti se za dnevno delo, a bo tudi poskusil, kako je nebeško lahko izvršiti ga, kadar se je pripravil z ljubeznijo. Če se bo omejil na shematično izpraševanje, na okostenjaške pojmičice, na obrabljeno neizrazito čitanje, skratka na običajne, več ali manj mehanične navade, vsled katerih je osnovna šola tako pogosto zaničevana kot «šolica» («scoletta») in učitelj posel smatran skoro kot družabno manjvreden, če bo — z eno besedo — le natančen ponavljalca, bo duševno življenje bežalo od njega in se bo kazalo v onih nezavestnih obrambnih oblikah, lastnih otroku, ki sta nemirnost in razkočnost.

Tem načrtom niso priložena dolga poučevanja.

Metodična navodila mora vsak učitelj najti sam v sebi, kot živo normo, s pomočjo študija pisateljev, ki so razmišljali o vzgoji in pripovedovali svoje duševne skušnje ali pa ustvarili sugestivna dela za otroke, v katerih delih se skrivajo norme, ki se sicer ne izražajo vidno in odkrito. Predvsem bo učitelj spopolnil svoje didaktično delo, če bo živel s toplo dušo življenje svojega ljudstva, željno poslušaje glas velikih, ki ga je že čul v letih učenja na učiteljskem in iskaje novega vodstva svoji duši v dobrih knjigah, ki jih prej ni bral. Tako se bo čutil boljši in bo nosil v šolo irepetajoci odmev svojega studija.

Učitelj naj se nikdar ne protivi, da bi se otroci približali delom velikanov; naj se ne boji, da bi se

njegovo poučevanje obremenilo, da bi postalo «težko». Nič bolj kot studij najdrznejših nesmrtnih del ne da učitelju zavesti njegovih mej, kadar stoji pred mladino. Le polovična izobrazba, slabo čtivo, površno in fragmentarično znanje narede učitelja domišljavega podajalca doktrine ter ga zapeljejo, da obteži svoj pouk z mašilom najslabšega ukusa.

Največji so vedno najpreprostejši. In kadar te utrujujejo na poti proti najvišjim vrhovom misli, ki povzročajo vrtoglavost onemu, ki opazuje iz nižine, ti dajo najjasnejšo zavest težkoč, ki jih ima otrok v svojih prvih korakih. Zato te navajajo v najljubeznejšo potrpežljivost.

Največji ti puščajo vedno v srcu hrepenenje po višinah, tako, da je tudi najpreprostejša učna lekcija v osnovni šoli podobna prvemu napotku v višine. Le kdor preide v družbo najpreprostejših in najmanjših, veseleč se prej v duhovni družbi najboljših človeških duš, se ne bo čutil ponižan; in je zmožen govoriti s pobožnostjo v duši, naj poučuje katerikoli predmet in učenca karekoli starosti.

Obrazec za sestavo urnika posrednih razredov.

Razred	I.	II.	III.	IV.	V.	Dopoln. raz.
Verstvo.	1½	1½	2	2	2	2 uri
Petje, risanje, pisanje, recitacija.	4	2½	2½	4	5	3 ure
Čitanje, spise, vaje v jeziku.	7	6	5	5	4	3 ure
Pravopisje	—	2	2	—	—	— ur
Računs. geometrija, pisanje, knjigovodst.	4	4	4	3	3	2 uri
Različne vede, duševno ustvarjalno zaposlenje.	4	4	4	1	1	1 ura
Vrtnarst., ročno delo, telovadba in igre, higijena in hranjen.	6	5	4	4	4	4 ure
Priradop. in prirodos., zdravoslovje	—	—	—	2	2	3 ure
Zemljepis, zgodov.	—	—	—	3	3	2 ure
Pojmi o pravu in gospodarstvu.	—	—	—	—	1	1 ura
Strokovno delo.	—	—	—	—	—	8 ur
Tedensko za razred	35	25	25	25	25	25 ur

(vstevši četrtek.)

Pojasnila urniku.

1) Verstvu, ki ga smatra zakon za osnovo in krono osnovnega pouka, se daje posebno mesto v različnih predmetih, kolikor vpliva nanje s svojim duhom. Načrt za petje določa nabožne pesmi; za ital. jezik daje pogosto priložnost, spominjati se in poviševati junake vere; enako tudi načrt za duš. ustvarjalno zaposlenje, ker pripoveduje učitelj nabožne motive. Ni niti potrebno praviti, koliko je mogoče v pouku zgodovine razlagati osebe in dogodke, ki so važni za razvoj verskega življenja.

Zato ni mnogo posebnih ur za pouk verstva in so določene za premišljanje snovi, določene v posebnem načrtu, ki so kot osredotočenje vse verske izobrazbe raztrošeni po raznih učnih predmetih.

2) Umetnostnemu pouku je določeno mnogo prostora, ker se hoče, da se smatrajo, posebno risanje in petje, kot osnovni učni predmeti v šoli otrok. Če se šteje 5 tedenskih ur v IV. in V. razredu zniža na 3 v VI. in nadaljnjih, je to radi umetnostnega značaja, ki ga imajo strokovna dela v načrtu dopolnilnih tečajev.

3) Jezikovni pouk se zniža s 7 na 6, 5, 4 ure kakor raste učenčeva starost, ker jezik ni poseben predmet, ampak obsega ves pouk in je pri vseh predmetih priložnost, da se obogati besedni zaklad in se jezikovno popravlja. Pri večini predmetov so mogoča tudi pismena jezikovna vežbanja. Četrty razred ima na pr. 5 posebnih ur za jezik, ima 2 za prirodne vede in 3 za zemljepis in zgodovino, česar ni v prejšnjem razredu. Tem uram se v 5. razredu pridruži še 1 ura za pojme iz prava in gospodarstva.

V 3. in 3. razredu sta dodani še po 2 uri za pravopisne vaje.

4) V prvih dveh osnovnih razredih se skuša ohraniti nekoliko značaja šolskih vrtcev, določivši nekaj ur za vrtnarstvo, ročna dela, igre itd., blizu v isti meri kot za pravi pouk.

5) V prvih treh razredih smejo trajati lekcije največ po pol ure, z všteti odmori za potrebni oddih. (Nadaljevanje.)

FELJTON

Letošnja razstava „Kluba Mladih“

«Klub mladih», t. j. skupina slikarskih in kiparskih talentov, ki so v Slovencih nastopili po vojni, je v drugi polovici letošnjega februarja otvorila v paviljonu pod Tivolijem svojo V. razstavo. Radi jasnosti pojmov naj navedem «mlade» po imenih: Kos Valentin, Kralj Fran, Kralj Tone, Mušič M., Napcnik Ivan, Oražen M., Pilcn Ven, Serajnik M., Stiplovšek Fran, Spazzapan Luis, Vavpotič Bruno, Vidmar Drago, Vidmar Nande, Zupan Fr. Proti koncu razstave se je radi skupne manifestacije slovenskega slikarstva v Hodoninu na Češkem «Klubu mladih» pridružil še eden: Božidar Jakac, ki pa je ostal ves čas izven razstave, o kateri govori poročilo.

«Mladi» so se v petih letih že opredelili v toliko, da se lahko govori o njih brez pridržkov. Predvsem mislim tu na brata Kralja. Nastopila sta pred leti, oznanjajoč nov umetnostni evangelij ekspresionizma, prevrat v plastiki in na platnu, prelom s tradicijo impresionizma in vseh šol pred njim; postavila sta se na čelo novi generaciji, ki je bila skoz in skoz novotarska radi novotarstva samega, baš tedaj prišedšega v modo. Njunjo novotarstvo, ki

je par let zanašalo ne samo številno vrsto za vse novo navdušenih laikov, ampak tudi prevarilo nekatere stikovne poznavalce umetnosti, se je danes preživelo in gre h koncu, žigosano za maniro.

Najpomembnejše delo Kraljev na sedanji razstavi je Tonetov les «Passio», oltar s Križanim spredej in desetimi stolpci v ozadju. Gornja polovica Križanega je dovolj obdelana, da izraža kiparjevo idejo. Deset gotških stolpcev pa se je Kralj poslužil za komentar k centralni figuri; v les vrezane ilustracije predstavljajo Krista simbolično od prihoda v Jeruzalem do vnebohoda. Zame je «Passio» produkt miselnosti, ne čuvstvanja. Mesto elementarne naturnosti vidim v njem umstveno umetničenje, ki ne vpliva direktno ter zahteva od gledalca študija, da ga doume. — Tonetov brat Fran je razstavil glavo matere dr. Cankarja (v kamnu), celo vrsto drobnih plaket v lesu in drugem materijalu in pa olj. Najboljše so plakete. Olja Toneta in Frana so delana po znani maniri in ostane gledalec pred njimi ravnodušen.

Takoj za Kraljema moram omeniti Luisa Spazzapana in Frana Stiplovška. Spazzapan je obiskovalcem paviljona pod Tivolijem dozdaj znan le po imenu. V Ljubljani je razstavil prvič. Poslal je pol

tucata kubističnih akvarelov. Rajši kakor te slike, katere moram razčlenjevati z možgani in še nisem varen, da sem pogodil, kar je hotel slikar povedati, bi imel pred sabo kakšno Spazzapanovo grafiko, zlasti karikaturu. Če se ne motim, je tu pravo slikarjevo polje. Spazzapan je pokazal na tej razstavi samo eno prehodno etapo svojega znanja, ki pomeni še poskus. Po vsej pravici pričakujejo ljudje od njega kaj boljšega, česar je nedvomno zmožen.

Tudi Stiplovšek je razstavil v Ljubljani prvič. Ne moreš mu očitati, da ne razume posla, ki se ž njim ukvarja, a od svojega obraza je še zelo daleč. Razstavil je nekaj lesorezov in olj. Jaz pogrešam v teh delih zanosa, ki dviga moža nad snov, kateri je podložen le nerazvit začetnik.

Veno Pilon je dal razstavljalcem na razpolago par svojih znanih grafik. Te so v primeri z ostalimi razstavljenimi deli markantne in napravljajo vtis, kakor da sploh ne sodijo v ostalo družbo. Pilonova samoniklost je tako močna, da te opozori nase na prvi pogled. Jakac, kakor že omenjeno, ni razstavil nič. Ostali «mladi» so bodisi kot eksperimentatorji, bodisi kot rokodelci tako šibki in hladni, da jih ni vredno omenjati posebej. Diletantizem je v njih delež od prvega do zadnjega.

Tako se polagoma zaključuje viharna doba naših mladih umetnikov; bilanca je visoko aktivna samo za dva: za Piona in Jakca. Ta dva sta, po dosedanjemu delu sodeč, določena, da prevzameta v slikarstvu umetnostno reprezentanco po slovenskih impresionistih. Kralja prvačita z močno maniro, ki pa radi neprestanega ponavljanja in variiranja ne zanima več. Njuna domena postaja bolj in bolj umetnostna obrt — kakor je zapisal neki ocenjevalec čisto pravilno. O Spazzapanu in Stiplovšku še ni mogoče zapisati veljavne sodbe; treba ju bo videti še katerikrat. Vsi drugi člani «Kluba mladih» pa ostajajo kot osebnosti daleč zadaj v mraku in temi.

Stano Kosovel.

ŠOLSKE VESTI

Revizija učnih knjig za nove pokrajine. Odbor za pregled slovenskih, hrvatskih, italijanskih in nemških knjig je pod predsedstvom kom. Lombarda-Radiceja ugotovil, da so italijanske učne knjige za nove pokrajine jezikovno nerodne, vsebinsko prazne, neorganske, brez prepričevalnosti in vzgojne razsodnosti. Takih knjig ni mogoče trpeti, posebno ne z ozirom na knjige, ki jih je bilo že vajeno ljudstvo novih pokrajin. Prejšnje knjige so bile pogosto težke, a sestavljene z didaktično resnostjo po izkušnih vzgojevalcih.

Kar se tiče nemških knjig, obžaluje odbor, da je med njimi skupina, ki so jih sestavili Italijani kratkomašo na podlagi avstrijskih, z malimi vodenimi dostavki in predelavami, ki jih vendar ne napravijo rabljivih v italijanskih šolah. Odbor nalaga, da se «scuola elementare» točno prevede v nemščino, hrvaščino in slovenščino, ne da bi se na naslovni strani trpela navedba «za slovenske, hrvaške, nemški šole». Zemljepisna imena se navedajo vedno v italijanskem jeziku in paziti je, da se pod pojmom pokrajine ne skrivajo iredentistične namere. Kultura pokrajine je v teh knjigah več ali manj dvoumna in pokrajina je nekako ločena od državne celote z mnogo ostrejšim razlikovanjem nasproti Italiji kot nasproti drugim državam.

V nekaterih slovenskih knjigah je bolj razvidno prilagojenje zahtevam drugorodne šole v mejah Italije; v drugih nedostaja popolnoma italijanskega duha. Redki in drobni so življenjepiski podatki italijanskih kraljev, pogosta so sklicevanja na starodavno slovensko posest Julijske Krajine. Često se naleti med imeni velikih Italijanov na življenjepise obskurnih slovenskih mož, katerih zasluge so prej politične kot slovstvene. Tudi v hrvatskih knjigah, pripravljenih povečini od Italijanov, je bojazen, da bi pripravili drugorodne otroke do razumevanja italijanskega duha in do ljubezni za Italijo; tudi tu se domovina razumeva v pokrajinskem smislu.

Objavlja se imenik knjig, od katerih je le malo trajno odobrenih. Mnogo jih je odobrenih za eno leto, mnogo je takih, ki se naj spet predlože in mnogo naravnost odbitih bodisi radi oblike, vsebine ali radi protipatriotičnih tendenc. — (Po uradnem poročilu.)

Žrtve. Strokovni listi našega stanu so polni grenkih člankov zaradi izkušenj za mesta vladnih didaktičnih ravnateljev. Pri zadnjem natečaju je bilo od 1115 kandidatov, ki so se priglasili in pisali naloge, le 339 pripuščeni k ustni preizkušnji. Vsi ostali so padli, kakor pravimo, že pri pisarni nalogi.

Književnost in umetnost

Nove muzikalije. Otroške pesmi. Uredil Srečko Kumar. Izdala in založila Zveza slovenskih učiteljskih društev v Italiji. Cena 4 lire. — Končno je naša mladina v pričujoči zbirki dobila pesmarico, s kakoršno se niti veliki narodi zlepa ne morejo ponašati. Poznam vse slovenske mladinske pesmarice prav dobro, poznam češke, ruske, nemške in italijanske, seveda tudi hrvaške in srbske, toda tozadевна literatura je skoro povsodi tako uboga in neumetniška, da le redkokrat v nji najdeš zrno, ki bi bilo vredno, da se shrani. Prav v nobenem slučaju pa se s temi otroškimi pesmimi ne sme meriti niti ena naših slovenskih mladinskih pesmaric od «Slavčka» počenši, pa preko Majcna, Kosija, Druzoviča itd. do pesemskih zbirk v šolah Bajuka ali Kozine. Seveda sme vzeti v roke te otroške pesmi le pevski učitelj, ki ne pozna samo glasbeni abc, temveč vsaj toliko, kolikor mu mora nuditi moderni glasbeni pouk na učiteljšču in glasbenih šolah. Vendar pa je tudi za manj spretno učitelje petja dokaj lahkega, umetniškega gradiva za šolsko dečo v zbirki, ki bo kaj kmalu izpodrinilo brezmiselno, dolgočasno prepevanje šablonskih, vse prej kot lepih «pesmic». Učitelji po večini tudi dobro čutijo, da je dve tretjini gradiva, nakopičenega v predpisanih pevskih šolskih knjigah, prazno in brez soli, zato segajo rajše po narodnih pesmih. Prav je to in hvalevredno; toda ako hočemo glasbeno vzgojo mladine, ki je tako silno zanemarjena, a vendar tako zelo potrebno, dvigniti na višjo stopnjo, nego je sedaj, moramo se lotiti tudi umetne mladinske pesmi. In v dosego tega cilja bo s pridom služila zbirka, o kateri govorim.

—č.

Po «Slov. narodu».)

LISTNICA UREDNISTVA.

Več važnega gradiva se je moralo odložiti za prihodnjo številko.

Zahvala: Za vse izraze sočutja, naklonjenost ob priliki izgube nepozabnega ata — vsem tovarišem in tovarišicam «Bož povrni!» — Mar. Veselič. — Vipava, 17. 4. 1924.